

LOCALE BELANGEN

ORGAAN VAN DE VEREENIGING VOOR LOCALE BELANGEN.

Verschijnt den 1sten en 16den van elke maand.

Opneming van een stuk beteekent niet, dat de Redactie zich met den inhoud vereenigt.
ALLE STUKKEN UITSLUITEND TE ADRESSEEREN: POSTBOX 38, SEMARANG.

Afstand van grondstrooken en bijdragen voor Wegaanleg.

De heer J. vindt in het bij den Volksraad ingediende ontwerp van een ordonnantie tot afstand in beheer aan de zelfstandige gemeenschappen, van de in die gemeenschappen tusschen de erfrooijnen gelegen, tot het vrij landsdomein behorende gronden (onderwerp 168) aanleiding om in het jongste nummer van dit tijdschrift de onbillijkheid te betoogen van de in dit ontwerp geregelde verplichting tot vergoeding der kosten, welke zijn gemaakt voor het afkopen van de rechten der inheemsche bevolking.

Daartoe tracht hij allereerst aan te toonen, dat de eigenaar van een complex gronden geen recht heeft op eenige schadevergoeding voor het verlies van grondstrooken en vergelijkt hij de „productie van bouwgrond” met die van roerend goed. Voor beide gelden naar zijn oordeel uit een maatschappelijk-economisch oogpunt dezelfde eischen. „De onkosten (verlies van een gedeelte van den „grond bestemd voor wegen, spoelleidingen enz., „kosten aanleg van de openbare werken) noodig „om uit de grondstoffen (bruto niet-bouwklare „grond) het voor gebruik geschikt product te krijgen, zal men terugvinden in den kostprijs van „het eindproduct (de bouwklare grond). Bij het „in exploitatie brengen van grond heeft voordien „eigenaar slechts die bouwklare grond waarde en „het behoeft wel geen betoog, dat de door den „eigenaar aangelegde wegen en de daarvoor afgezonderde grondstrooken voor hem geen meerdere waarde vertegenwoordigen dan de afvalsnippers na voltooiing van een japon voor den „kleermaker.”

De schrijver stelt zich de zaak al zeer simplistisch voor.

Het zou interessant zijn zijn gevoelens te vernemen, indien hij producent van een of ander roerend goed ware en de gemeenschap eischte den afval op, zeggende dat dit toch niets waard is, ja, dit niet alleen, doch de gemeenschap bepaalde zelf hoe groot die afval zijn moest.

Zou hij niet antwoorden: hoe groot die afval is en of die iets waard is, gaat U niets aan, doch staat uitsluitend te mijner beoordeeling; ik heb voor de grondstoffen betaald en als U die afval wenscht te benutten dan kunt U ze koopen? Alleen, wanneer de gemeenschap het heel beleefd vroeg, zou hij misschien genegen zijn ze ten geschenke te geven.

Bovendien moet men niet vergeten, dat een goed producent ook van den afval meestal nog waardevolle producten weet te vervaardigen, zoodat er in werkelijkheid bijna niets overblijft.

En wat zou de kleermaker antwoorden, wanneer de gemeentelijke „deskundigen” kwamen en zelf een strook van de japon afknippen, die hij aan het vervaardigen was, zeggende, dat deze strook toch niets waard is en de gemeenschap hem zoo goed kan gebruiken, terwijl bovendien de waarde van de japon zal stijgen? Veel zouden ze er, dunkt mij niet van navertellen.

Men zal mij toegeven, dat de gemeenschap dergelijke eischen niet kan stellen. Doch is het dan niet even onbillijk, wanneer de gemeenschap met dikwijls kwistige hand, zij het ook met een door „deskundigen” gedreven schaar, strooken grond afsnijdt en deze opeischt als z. g. waardevol afval?

Het is niet alleen onbillijk, het is ook in strijd met het recht.

Immers, wat is de taak, die op de organen van een zich uitbreidende gemeenschap rust?

Wanneer een (stads) gemeente — om mij tot deze soort gemeenschappen te bepalen — groeit en zich uitbreidt, is dit van belang voor de geheele samenleving in die gemeente: klein- en groothandelaren kunnen hun zaken uitbreiden, ambachtslieden krijgen meer werk, producenten van allerlei artikelen zien hun productie toenemen, hotelhouders verheugen zich in een drukker bezoek, bouwondernemers hebben meer werk door den bouw van huizen en openbare gebouwen ten behoeve van de toenemende bevolking, er zijn meer mensen, die een bestaan kunnen vinden in de gemeente, meerdere concurrentie doet de prij-

zen der levensmiddelen dalen, in één woord: de geheele gemeenschap heeft voordeel van den groei der stad.

Maar tegenover deze voordeelen staan ook plichten. De bestaande wegen moeten worden verbreed om het toenemende verkeer te kunnen opnemen, en zoodra de bestaande wegen niet meer toereikend zijn om plaats te geven aan de toevloeiende nieuwe bevolking, moeten nieuwe wegen worden aangelegd, het rioolstelsel uitgebreid, enz.

Voor dien aanleg en die verbreeding van wegen — om mij gemakshalve hiertoe te bepalen — is geld noodig en is grond noodig. Hoe moet de gemeente daaraan komen?

Wat den grond betreft kan zij — en zal zij in den regel ook — in de eerste plaats den weg inslaan van ieder particulier persoon en zich tot de eigenaars van de gronden, die zij noodig heeft, wenden om te trachten langs den weg van minnelijke schikking in het bezit der gronden te geraken. Gelukt dit niet, dan opent de onteigningsordonnantie, steunende op artikel 133 der Indische Staatsregeling, de mogelijkheid om de beschikking over de verlangde gronden te verkrijgen „tegen vooraf genoten of vooraf verzekerde schadeloosstelling”. Andere wegen zijn er niet.

Neen, is het oordeel van den heer J., neen, zeggen enkele stadsgemeenten, het betalen van een schadeloosstelling willen wij juist niet, dat zou „niet te overziene financieele consequenties” meebrengen. Het zijn de bouwgrondproducenten, die de groote voordeelen van de stadsuitbreiding genieten, het zijn dus de bouwgrondeigenaars, die de stadsuitbreiding zullen bekostigen. Immers, om hun gronden „bouwrijp” te maken hebben zij wegen en spoelleidingen noodig en voor die wegen is grond noodig, doch „in den regel (slechts) *betrekkelijk* smalle strooken” ¹⁾. Dat zijn nu eenmaal de onkosten van hun lucratief bedrijf, dus behooren zij dat ook te dragen.

Men keert de zaak dus precies om, men redeneert of de stadsuitbreiding alleen in het belang der bouwgrondondernemers plaats heeft, men ziet voorbij, dat *de geheele gemeenschap* belang heeft bij en voordeelen trekt van den groei der stad, dat dus ook *de geheele gemeenschap* de tegenover die voordeelen staande lasten heeft te dragen en *niet een bepaalde bevolkingsgroep* van die gemeenschap.

Nog bij de behandeling van de jongste herziening der nederlandsche woningwet verklaarde de minis- „ter, dat de kosten van de verbreeding van een „bestaande straat, die geboden is door de belagenn „der gemeenschap, niet zonder meer mogen

„worden gelegd op de eigenaren van de aan „die straat grenzende perceelen” ²⁾.

En ter vergadering van de Nederlandsche Juristenvereniging van 29 Juni 1929, waar de vraag behandeld werd: „Behoeven de geldende regelen „betreffende schadeloosstelling voor de gevolgen „van niet-onrechtmatige overheidsdaden wijziging „of aanvulling?”, liet Jhr. Mr. A. K. C. de Brauw zich als volgt uit over beperking van den eigendom, hetgeen evenzeer hier van toepassing is, waar men zelfs den eigenaar het recht op schadevergoeding voor *ontnemings* van den eigendom wil ontzeggen:

„Ik ontzeg niet het recht aan de Overheid om „het gebruik van eigendom te beperken, ik zeg „alleen dat, als die beperking plaats heeft om de „gemeenschap te dienen, billijk is dat de ge- „meenschap ervoor betaalt. Dat is niet alleen „een eisch van billijkheid, maar ook in het wel- „begrepen economisch belang der gemeenschap. „Het is nu eenmaal een groot belang, dat de „particulieren weten, wat zij aan hun rechten „hebben, dat zij kunnen vooruitzien, dat zij er op „kunnen rekenen dat zij die rechten zullen be- „houden en zij, als die rechten hun worden ont- „nomen, een schadevergoeding zullen krijgen. „Anders ontstaat een onzekerheid, die het ge- „bruik en het genot van den eigendom zeer be- „lemmert.” ³⁾

Professor Buys merkt zeer terecht op: „Immers „wanneer het uitsluitend recht van dezen of ge- „nen op eenig bepaald goed eene onoverkome- „lijke belemmering zijn kan voor de ontwikkeling „der gemeenschap, het uitsluitend recht op de „waarde, welke dat goed vertegenwoordigt, toch „nooit, en daarom kan het eigendomsrecht op „die waarde ook nooit „worden weggenomen” ⁴⁾

Ook professor Kranenburg zegt, dat wanneer de waardevermindering van den eigendom „door „*de gemeenschap zelve* ontstaat, door haar doen „of laten, door haar groei en ontwikkeling”, zij „den eigenaar behoort schadeloos te stellen.” ⁵⁾

Men zal naar aanleiding van de beide laatste citaten wellicht opmerken, dat hier van een waardevermindering geen sprake is, waar immers slechts „waardelooze” strooken grond moeten worden afgestaan!

Doch of deze strooken waardeloos zijn staat in eerste instantie ter beoordeeling van den eigenaar en in laatste en hoogste instantie van den rechter. *De gemeenle heeft het recht niet a priori*

²⁾ Bijlagen Handelingen Tweede Kamer 1930/31, stuk 44 no. 1, bl. 15.

³⁾ Handelingen Nederlandsche Juristenvereniging 1929' II. bl. 143.

⁴⁾ Mr. J. T. Buys, De Grondwet, deel II, blz. 275.

⁵⁾ Mr. R. Kranenburg, Het Nederlandsch Staatsrecht, deel II, 3e druk. blz. 456.

1) Cursiveering van mij.

te zeggen, dat die grondstrooken geen waarde hebben.

De stelling, die de heer J. poneert, dat „de eigenaar van een complex gronden nimmer recht op eenige schadevergoeding zal kunnen doen gelden voor verlies van grondstrooken zelfs al profiteert de gemeenschap van de op die strooken „aangelegde werken”, is dan ook *absurd*. Het recht op schadeloosstelling ligt in artikel 133 der Indische Staatsregeling opgesloten en daaraan kan niemand, zelfs geen (stads) gemeente of enig ander zelfstandig gebiedsdeel, zelfs geen ordonantiewetgever tornen.

Men spreekt wel eens gaarne van „den geest des tijds”, welke een steeds verder gaande beperking van den eigendom medebrengt, en inderdaad is het in onze moderne samenleving steeds meer noodig, dat de mogelijkheid om den eigendom voor verschillende doeleinden te beperken of te ontnemen bestaat. Vooral in het moederland ziet men hoe de wetgever met de gedachte van „heiligheid” van het eigendomsrecht heeft gebroken, doch hij ziet daarbij de belangen van den particulieren eigenaar niet voorbij en tracht de nadeelige gevolgen van die aantasting zooveel mogelijk weg te nemen.

Ik wijs in dit verband op de artikelen 9 - 12b der Waterstaatswet 1900, op de artikelen 4 en 5 van de Telegraaf- en Telefoonwet 1904, op artikel 16 der Rivierenwet 1908, op de schaderegeling in de wet van 22 December 1922 (St. bl. no. 698), houdende regeling in zake vaststelling van een bouwverbod op gronden langs Rijkswegen, op de overeenkomstige regeling in de Luchtvaartwet van 1926, op artikel 12 der Ruilverkavelingswet van 1924 en op artikel 1 der wet tot opheffing van privaatrechtelijke belemmeringen van 1927.

Waar dus de eigenaar van grond een in de wet erkend recht heeft op schadeloosstelling voor verlies van grond voor wegen, enz., blijft slechts één conclusie over ten aanzien van den afkooper van inheemsche rechten in dergelijke gevallen — om met de woorden van den heer J. te spreken — nl. dat er geen enkele aanleiding kan bestaan hem geen schadeloosstelling te betalen. De billijkheid spreekt hier des te meer. Immers, ware de grond niet van inheemsche rechten vrij gemaakt, zoo zou de gemeente bij wegverbreding of wegaanleg de grond hebben moeten onteigenen. Ook wanneer het mogelijk was den grond van den Inlander rechtstreeks te verkoopen aan een niet-Inlander, zou de gemeente geen enkele eisch omtrent het uitsplitsen van een strook grond kunnen stellen. Nu dit echter in verband met de vigeerende agrarische bepalingen niet mogelijk is, zou de gemeente van die bijzondere omstandigheden gebruik willen maken om gratis een strook grond

in handen te krijgen. De onbillijkheid springt hier wel duidelijk in het oog. En het resultaat zou op den duur zijn, dat de Inlander een geringer bedrag voor zijn grond zou kunnen verkrijgen bij verkoop aan niet-Inlanders en dus de kleine man een groot deel der lasten van deze zoo hoog geroemde, door deskundigen opgebouwde, gemeentelijke grondpolitiek zou dragen.

Waar dus de kosten van wegaanleg en wegverbreding noodig door den natuurlijke groei en de ontwikkeling der stad ten laste van de gemeenschap behooren te komen, is het even onbillijk om deze op andere dan geheel vrijwillige wijze op de bouwgrondeigenaars af te wentelen en van deze een bijdrage in deze kosten te vorderen. Zijn zij daartoe vrijwillig, maar dan ook werkelijk vrijwillig, genegen, zooveel te beter. Maar afkeuring verdient de vorm, waarin men deze bijdrage tracht te verkrijgen, nu eens door middel van een voorwaarde, verbonden aan een bouwvergunning of aan het uitbrengen van een gunstig advies op een eigendomsaanvraag, dan weer in den vorm van een (opgedrongen) civiel contract.

Het verbinden van voorwaarden aan bouwvergunningen kan zeer nuttig zijn, mits het beperkt blijve tot het onderwerp der beschikking, het doel, waartoe de vergunning verplichtend is gesteld en niet strekke tot het „verkrijgen van voordeelen, die de gemeente zich langs andere weg „moet trachten te verwerven”, aldus het K. B. van 26 Mei 1922 (St. bl. No. 392), betrekking hebbende op een bouwvergunning, waarin als voorwaarde was gesteld, dat de eigenaar op zijn kosten een trottoir moest aanleggen en daarna kosteloos aan de gemeente overdragen.

In laatstgenoemden zin, nl. tot het verkrijgen van voordeelen, die de gemeente zich langs anderen weg moet trachten te verwerven, wordt het stellen van voorwaarden ook in Nederlandsch-Indië maar al te veel gebruikt.

„Maar al te vaak”, aldus de heer Van Dijk in het Nederlandsch Juristenblad, „ziet men het gebeuren, dat bij aanvragen voor bouwvergunning door z.g. „overleg”, waarbij gespeculeerd „wordt op de dikwijls geringe financieele draagkracht van bouwondernemers, eischen worden gesteld, die ver uitgaan boven de eischen der „bouwverordening, zonder dat men terugschrikt „voor de consequentie dat, indien geweigerd „wordt aan deze voorwaarden te voldoen, de „bouwvergunning wordt geweigerd. „En iets verder merkt hij op, dat „niet zelden dit instituut „zoo ernstig wordt misbruikt, dat van een toestand van volslagen rechteloosheid van den bouwondernemer kan worden gesproken.”⁶⁾ Waar

⁶⁾ Nederlandsch Juristenblad 3e. jaargang, blz: 393.

de grond juist aan de mogelijkheid tot bouwen zijn waarde ontleent, betrokken men den bouwondernemer door weigering groote schade en is hij wel gedwongen aan onbillijke eischen te voldoen.

Hetzelfde geldt mutatis mutandis voor het verbinden van voorwaarden aan het uitbrengen van een gunstig advies op een eigendomsaanvraag.

Even onverdedigbaar is het om als voorwaarde van een bouwvergunning of van het uitbrengen van een gunstig advies op een eigendomsaanvraag te stellen het sluiten van een civiel contract, waarin dan een bijdrage in de aanlegkosten van den weg wordt bedongen. Men heeft daartoe zijn toevlucht genomen in verband met de door velen gehuldigde opvatting, dat de verplichte bijdragen voor wegaanleg in wezen een belasting zijn, welke vraag ik in verband met het kort bestek van dit artikel hier verder buiten bespreking laat.

Door het stellen van een dergelijke voorwaarde treedt de vergunninggever echter op het terrein van het burgerlijk recht, waartoe hij niet bevoegd is.

„Ondanks zijn publiekrechtelijke bevoegdheid”, aldus Mr. H. J. Smidt, „mag hij daarvan geen gebruik maken, om te dwingen tot het aangaan van een burgerlijk contract. Een overeenkomst is product en uitdrukking van den overeenstemmenden wil der partijen. *Dwang* tot het sluiten daarvan randt het wezen eener overeenkomst, haar levensbeginsel, aan en is dus eene aantasting van het burgerlijk recht.”⁷⁾

„Niettemin wordt door het opdringen van een contract of het opleggen van voorwaarden op eigenaardige wijze gebruik gemaakt, om de gemeentekas te bevoordeelen, hetzij rechtstreeks in geld, hetzij zijdelings door gemeente-uitgaven af te wentelen op den exploitant. Men dwingt hem, zich bij overeenkomst te verplichten tot het opbrengen van geldelijke offeranden. Immers, weigert hij, dan kan hij, bij gebreke van een plan, zijn grond niet exploiteeren. Indien zijne financiën geen uitstel gedoogen, is hij wel genoodzaakt, de overeenkomst te sluiten, volgens welke alsdan het plan geacht wordt te zijn goedgekeurd of de Raad zich tot die goedkeuring verbond. „Voor de gemeente snijdt in dat geval het mes aan twee kanten. Het vervullen van de voor de vaststelling van een uitbreidingsplan voorgescreven formaliteiten wordt afgesneden en het brood van den bouwgrondondernemer wordt gesneden als een bate, ten behoeve van de gemeentekas bedongen.”⁸⁾

7) Mr. H. J. Smidt, Uitbreidingsplan en Bouwverbod, blz. 354/355.

8) dezelfde, blz. 358.

Het onstane misbruik bij het stellen van voorwaarden was bij de jongste herziening der nederlandsche woningwet voor de Regeering zelfs aanleiding in het wijzigingsontwerp de mogelijkheid daartoe te laten vervallen, omdat zij „aan de rechtszekerheid te kort doet”.

Door aanneming van een amendement Van den Bergh is de voorwaardelijke bouwvergunning behouden gebleven, thans echter onder de noodige waarborgen tegen misbruik. „De voorwaarden, aan eene vergunning verbonden, mogen alleen strekken tot naleving van de bepalingen van wet en verordening, krachtens welke zij wordt verleend en waaraan het plan, voor welks uitvoering de vergunning wordt gevraagd, moet voldoen”, aldus het huidige artikel „6 lid 6, 2e zinsnede, der nederlandsche woningwet.

En de financieele consequenties?

De heer J. vreest, dat ze „niet te overzien” zijn en het groote belang van een behoorlijke stadsontwikkeling hangt naar zijn oordeel in de eerste plaats dan ook af „van het recht om gratis de beschikking te verkrijgen over de in den regel betrekkelijk smalle strooken grond, bestemd voor wegaanleg, wegverbreding, enz.”

En de Burgemeester van Bandoeng oordeelt al niet anders, waar hij in de vergadering van den raad van deze stadsgemeente van 2 Maart 1932 (blz. 56), naar aanleiding van een zich aldaar voorgedaan hebbend geval als volgt spreekt:

„Zou de gemeente toegeven, dan loopt dit in de duizenden en nogmaals duizenden. De financieele consequenties zouden werkelijk te groot zijn.”

En de angst voor al die duizenden heeft hem reeds doen zoeken naar een stok om achter de deur te plaatsen, ten einde onwillige grondeigenaren tot rede te brengen, en hij heeft er een gevonden ook. Hoort hoe hij spreekt tot den raad zijner gemeente:

„Ten slotte plaagt belanghebbende zich zelf het meest, want zoolang de strooken, benodigd voor wegaanleg, enz., niet worden afgestaan, zal de gemeente ook nooit of te immer tot wegaanleg overgaan, met als gevolg, dat de eigenaar niet tot bouw van woningen zal kunnen geraken en mitsdien zijn perceelen niet rendabel kan maken”⁹⁾

Aldus sprak het hoofd van een onzer grootste gemeenten. Zie daar wat iemand staat te wachten, die verlangt, dat zijn in de wet gewaarborgde rechten worden erkend. Vrage: is dat een juiste behartiging van de belangen der gemeenschap?

De vrees voor die niet te overziene financieele gevolgen is een idee fixe geworden. In werkelijkheid kunnen zij zoo groot niet zijn. Het zijn toch

9) Cursiveering van mij.

in den regel slechts betrekkelijk smalle strooken grond, hoe kunnen de kosten dan zoo oploopen? Of komt dit door de gevallen, die afwijken van den regel?

Is men van oordeel, dat de bouwgrondeigenaren van de uitbreiding der gemeente meer voordeel genieten dan billijk is, men heffe een belasting op de waardevermeerdering waardoor allen gelijkelijk worden getroffen en niet de een een breede strook grond moet afstaan, de ander een smalle strook en een derde heelemaal niets.

Bovendien mogen de financieele consequenties nimmer een reden zijn om te kort te doen aan hetgeen recht en billijk is, welk standpunt ook door de Kroon werd ingenomen in het K. B. van 1 Augustus 1907 (Gemeentestem no. 2918).

Ten slotte moge ik hier met instemming aanhalen, hetgeen Jhr. Mr. A. K. C. de Brauw betoogde op de bovengenoemde vergadering van de Nederlandsche Juristenvereniging¹⁰⁾. Hij acht het argument van te groote financieele consequenties volkomen onjuist. „Een van de groote fouten van „het vigeerende systeem is juist, dat men denkt: „wanneer men den last legt op particulieren, kost „het niets. Maar het kost de gemeenschap evenveel. „De groote kosten van dergelijke maatregelen „worden altijd opgebracht door de contribuabelen, „alleen worden die kosten bij het tegenwoordige „systeem niet naar juiste belastingprincipes verdeeld, doordat zeer willekeurig een groote last „wordt gelegd op iemand, wien men toevallig „een recht afneemt. Wanneer een gemeente een „prachtig park aanlegt en wanneer zij, na door „een uitbreidingsplan en een bouwverbod de „waarde van den grond aanmerkelijk te hebben „gedrukt, eindelijk zich den grond aanschafft dan „zegt men als de gemeente ten slotte drie miljoen daarvoor betaalt: het is duur, maar het „is het wel waard. Wanneer men daarbij echter „rekening hield met de vraag, hoeveel het volksvermogen achteruitgegaan is, met hoeveel het „vermogen van de menschen aan wie die grond „ontnomen is, is gedaald, wat toch ook uit het „volksvermogen gekomen is, dan zou men tegen „het bedrag van de kosten nog wel eens anders aankijken. Het groote voordeel van een „systeem, waarin men gedwongen is ook daarmede rekening te houden, doordat dit ook uit „de publieke kas betaald moet worden is, dat men „zich juister rekenschap er van geeft wat die „overheidsmaatregelen nu eigenlijk kosten. Dat „zou misschien verlamvend werken in dien zin, „dat een verlamvende schrik zou komen over „degenen die dan gedwongen zouden zijn „zich rekenschap te geven: wat kost het een „een boelgeld. Maar wanneer men daarvoor terug-

„ienst, is dat volstrekt geen nadeel. Er zijn talrijke maatregelen, die zeer nuttig zijn, maar die te „duur zijn; d. w. z. dat de kosten daarvan door „de voordeelen niet worden opgewogen. Dat „is juist iets wat men bij nemen van dergelijke „maatregelen tegen elkander behoort af te wegen „en dat doet men op het oogenblik niet, omdat „men zich veroorlooft met een groot deel van die „kosten geen rekening te houden. Men zou dus „komen tot een veel juistere financieele politiek, „wanneer men niet had de incidenteele belastingheffing, die nu plaats vindt, maar wanneer de „overheid werkelijk betaalde wat het kost en „wanneer die kosten gelijkelijk over allen werden „verdeeld.”

Veel zou over het hier behandelde onderwerp nog te zeggen zijn, doch ik zal het thans hierbij laten.

Ik meen te hebben aangetoond, dat de door den heer J. voorgestane en door enkele stadsgemeenten gevolgde gedragslijn leidt tot het leggen van de lasten, welke de gemeenschap behoort te dragen, op een bepaalde groep, de bouwondernemers, en voor een deel op de inheemsche grondbezitters.

Laat ik de slotwoorden van de reeds meer aangehaalde rede van Mr. de Brauw ook tot mijn slotwoorden maken, nl. „dat de billijkheid eischt „dat maatregelen, genomen in het algemeen belang, „gedragen worden door de algemeene kas, verdeeld worden naar juiste regelen van belastingheffing. Het is bovendien een economisch belang, „dat er zekerheid bestaat omtrent het eigendomsrecht en andere subjectieve rechten, dat men „weet, dat indien zij ontnomen of beperkt worden, „men de waarde daarvan vergoed krijgt, terwijl „het door mij verdedigde systeem bovendien leidt „tot een juistere financieele politiek”.

H. G. VERHOEFF.

Decentraliana.

Het land en de burgemeesters.

Tot dusverre werden de kosten, verbonden aan de indienststelling van burgemeesters, slechts voor de helft ten laste van de gemeenten gebracht. Het ligt in de bedoeling der regeering, hierbedoelde kosten thans ten volle ten laste van de betrokken gemeenten te brengen.

Met het oog op bovenbedoelde nieuwe regeling zal een voorafgaande wijziging van de Stads-Gemeente-ordonnantie, van het Decentralisatiebesluit en van de desbetreffende instellingsordonnanties noodig zijn.

(A. I. D.)

¹⁰⁾ Handelingen, II, blz. 146/147.

Korting Landsuitkeeringen openbare gemeenschappen.

De Directeur van Binnenlandsch Bestuur richtte onder dagteekening van 8 Juni 1932 No. Dec. 84/5/14 het ondervolgend schrijven aan de autonome gemeenschappen:

Met verwijzing naar het Regeeringsrondschrijven van 2 October 1931 No. 2323/B heb ik de eer UHoogEdelGestrenge in opdracht der Regeering mede te deelen, dat het aspect van de Landsbegroting het voorshands noodzakelijk maakt, dat niet alleen de voor 1932 toegepaste verminderingen der Landsuitkeering voor Uwe

regentschap
gemeente waarvan U bij dezerzijdsch schrijven van 21 April. No. Dec. 84/3/15 mededeeling werd gedaan, voor 1933 gehandhaafd blijven, doch dat verdere korting daarop v.z.v. mogelijk noodzakelijk is.

In verband hiermede heeft de Regeering den heer F. Strik tijdelijk te mijner beschikking gesteld, teneinde met UHoogEdelGestrenge dan wel met door U aan te wijzen ambtenaren van Uw ressort, over deze aangelegenheid besprekingen te voeren.

De juiste datum van de komst van den heer Strik zal U nader worden medegedeeld, terwijl het mij zeer aangenaam zal zijn, indien U den heer Strik daartoe in de gelegenheid wilt stellen.

Afstand in beheer van tot vrij Landsdomeln. behorende gronden.

De heeren Ir. Thomas Karsten en Ir. A. Poldervaart te Bandoeng, in hunne kwaliteit van leden der Bouwbeperingencommissie, ingesteld door de Regeering bij besluit van 25 Maart 1930 No. 37, hebben ddo. 10 Juni het ondervolgende adres gericht aan het College van Gedelegeerden van den Volksraad van Nederlandsch-Indië:

dat zij met leedwezen en verwondering hebben kennis genomen van het ontwerp eener „Ordonnantie tot afstand in beheer aan de zelfstandige gemeenschappen van de in die gemeenschappen tusschen de erfrooilijnen gelegen, tot het vrij landsdomein behorende gronden”, door de Regeering voor kort bij den Volksraad ingediend (onderwerp 168 — stukken 1 — 3), *)

dat toch een belangrijk gedeelte der in de ontwerp-ordonnantie vervatte regeling, met name dat begrepen in de artikelen 2 tot 4, bepaaldelijk ressorteert onder het onderwerp, waarover advies te verleenen de Bouwbeperingencommissie bovengenoemd door de Regeering is ingesteld, zonder dat echter zulk advies over dit ontwerp is gevraagd,

dat het immers blijkens derzelve instellings-

*) Het ontwerp werd intusschen door de Regeering teruggenomen.

besluit onder meer tot de taak der commissie behoort „om de Regeering van advies te dienen nopens de vraag of het wenschelijk is om ten aanzien van (zoowel uit algemeene als locale verordeningen voortspruitende) bouwbeperingen wettelijke regelingen in het leven te roepen en om, voor zoover deze vraag bevestigend wordt beantwoord, zoodanige regelingen te ontwerpen”

dat daarbij de rooilijnen, zoowel in feite een der belangrijkste bouwbeperingen zijn, als naar bekend en officieel uitgesproken is, het onderwerp vormen, ter bestudeering waarvan de commissie in de eerste plaats in het leven geroepen is, — onder welke rooilijnen de erfrooilijnen in de hier te lande gegeven omstandigheden een bijzonder belangrijke en tot moeilijkheden aanleiding gevende rol spelen, onder meer doordat zij hetzelfde beoogen, als wat in de Nederlandsche Woningwet door het bouwverbod wordt bereikt, — waardoor hun karakter van een bouwbepering bij uitstek te zijn duidelijk blijkt: immers welke beperking reikt verder dan het geheele verbod?

dat nu de in de artikelen 2 tot 4 vervatte regeling betreffende de uitkeering van schadeloosstelling voor occupatie van vóór erfrooilijnen gelegen gronden, welke door niet-inheemsche onderdanen van Inlandsche grondrechten zijn vrij gemaakt, ongetwijfeld een zij het partieele wettelijke regeling vormt ten aanzien eener bouwbepering als bedoeld in de bovenaangehaalde opdracht der commissie, daar toch het onderzoek naar de eventuele schade die door bouwbeperingen (dus ook erf-rooilijnen) wordt geleden en de regeling van de daarvoor uit te keeren vergoeding, een dergewichtigste vraagstukken te dien aanzien vormt,

dat dit zooveel te belangrijker is, omdat de regeling van de schadeloosstelling op het door het ontwerp bestreken, op zichzelf slechts enge gebied, ten nauwste samenhangt met de voorschriften die op verder strekkend terrein noodig zullen zijn, b.v. ten aanzien der erfrooilijnen op niet-afgekochte Inlandsche grond, op reeds verworven eigendomsgrond en dergelijke, der gevelrooilijnen of overeenkomstige bouwbeperingen langs spoorwegen en irrigatieleidingen, vliegvelden enz., zoodat dan ook de commissie reeds bij hare eerste gedachtenwisselingen de wenschelijkheid eener *algemeene* regeling van de bouwbeperingen, en minstens van de rooilijnen — welker bestudeering ongetwijfeld binnen hare bevoegdheid valt —, heeft gevoeld, op welke algemeene regeling de in de onderhavige ordonnantie vervatte, incidenteele en schijnbaar weinig omvattende, in feite in belangrijke mate vooruitloopt,

dat trouwens de Regeering zelve bij de instelling der commissie van meening moet zijn geweest, dat het *geheele* vraagstuk der schadevergoeding voor rooilijnen tot haar arbeidsgebied behoort,

wat o. m. blijkt uit de nota over de „Rooilijn-politiek van de Gemeenten” opgesteld door Mr. Maassen als wd. Adj. Inspecteur voor de Agrarische Zaken, welke nota de aanleiding is geweest tot de instelling der commissie en in haar instellingsbesluit dan ook in het bijzonder wordt genoemd, en waarin, vide o. m. de punten 16, 17 en 19 tot 27 harer samenvatting, dat vraagstuk *in zijn geheel* aan de orde is gesteld,

dat de bedoeling van de instelling der commissie bovendien geen andere kan geweest zijn, dan om in deze zeer moeilijke materie der Regeering het advies van alle daarbij betrokken kringen te verzekeren, het ontbreken van welk advies — dat immers ook niet langs anderen weg, b. v. door raadpleging der Stadsgemeenten, is ingeroepen — thans in verschillende zeer aanvechtbare, onduidelijke en met elkaar strijdige formuleeringen van de ontwerp-ordonnantie en van de toelichting pijnlijk is te bespeuren, van welke zwakheden eenige zijn aangeduid in het artikel van J. in „Locale Belangen” van 16 Juni 1932, dat in voorafgaanden afdruk aan alle leden van den Volksraad is toege zonden, en waarheen ondergeteekenden zich veroorloven eerbiedig te verwijzen.

dat hier niet aangevochten wordt het beginsel vervat in art. 1 der ontwerpordonnantie, noch ook de in de volgende artikelen genoemde schade-loosstelling als zoodanig, doch wel hare regeling en formuleering: 1. partieel en incidenteel, zonder overweging der verdere consequenties, — en 2. buiten de medewerking der commissie om, door welker instelling de Regeering heeft erkend dat hare eigen organen ter zake niet volledig deskundig zijn,

dat ook moeilijk urgentie voor het niet-inroepen of niet-afwachten van het advies der commissie kan worden aangevoerd, daar toch in de praktijk weinig behoefte aan deze regeling bestaat, en men bovendien met bevreemding heeft moeten constateren, dat de commissie sedert Juli 1930 niet is bij elkaar geroepen, noch op andere wijze heeft gearbeid, welke bevreemding zelfs in den Volksraad tot uiting is gekomen,

Redenen waarom ondergeteekenden Uw College eerbiedig verzoeken het daarheen te leiden, dat deze ordonnantie geen rechtskracht krijsge alvorens de Bouwbeperkingencommissie daarover is gehoord, waarbij zij opmerken dat de beperktheid van den tijd, beschikbaar tusschen de indiening, resp. publicatie der ontwerp-ordonnantie en hare behandeling in Uw College, hen heeft belet ingaand overleg over deze aangelegenheid te plegen met de andere leden der commissie, behoudens dat de heer A. Bagchus, Burgemeester van Semarang en lid der commissie, reeds zijn uitdrukkelijke instemming daarmede heeft betuigd.

Uit den Volksraad.

Afstand in beheer van tot vrij Landsdomein behorende gronden.

Aan het Gedelegeerden,-verslag (onderwerp 168 stuk 4) ontleenen we het onderstaande:

Algemeene opmerkingen.

Eenige leden achtten het ontwerp minder gelukkig, aangezien daarbij eenzijdig een regeling wordt gegeven omtrent vergoeding van schade aan hen die Inlandsche bezitsrechten hebben afgekocht, terwijl niet is gedacht aan schadevergoeding aan Inlanders zelve, wier bezitsrechten door de vaststelling van erfroolijnen kunnen worden aangetast. Zoo doet zich vaak het geval voor, dat milikgrond door de vaststelling van een erfroolijn nagenoeg waardeloos wordt. Ook in dergelijke gevallen dient naar het oordeel der hier aan het woord zijnde leden de regeling te voorzien.

Van andere zijde werd er de aandacht op gevestigd, dat dit punt buiten de strekking van het ontwerp ligt, en veeleer thuis behoort in de rooiverordeningen.

Er werd op aangedrongen een bijzondere voorziening te treffen voor het geval grond van Inlandsche rechten is vrijgemaakt teneinde den grond tot wakaf te maken. De ontworpen regeling en in het bijzonder de bepaling in artikel 4 omtrent de onteigening behoort in dit geval niet te worden toegepast.

Een deel der leden wenschte behalve een regeling van den afstand in beheer aan zelfstandige gemeenschappen van tot het vrij Landsdomein behorende, tusschen de rooilijnen gelegen gronden, bovendien bijzondere voorschriften te zien vastgesteld in de wijze waarop die gemeenschappen zich de zeggingschap kunnen verzekeren over dergelijke gronden, welke niet tot het vrij Landsdomein behooren. Zij meenden dat de wettelijke bepalingen betreffende onteigening ten aanzien van buiten de rooilijnen gelegen gronden in de praktijk weinig bevredigend werken

De vraag werd gesteld, of de commissie tot bestudeering van de bouwbeperkingen, enz. (ingesteld bij besluit van 25 Maart 1930 No. 37) over de voorgestelde regeling is gehoord en, zoo neen, waarom niet.

Artikelen.

Artikel 1.

Eenige leden meenden, dat veelal moeilijk is vast te stellen, dat het beheer over gronden als in het artikel bedoeld bij een Inlandsche gemeente

berust. Indien derhalve niet in de regeling zelve wordt aangegeven, op welke wijze het bestaan van dat beheer moet blijken, zal in de praktijk veel onzekerheid ontstaan.

Artikel 2.

Lid 1. Een deel der leden achtte den termijn van tien jaar voor de betaling van de vergoeding gesteld te lang. Een termijn van vijf jaar ware voldoende

Gevraagd werd, welke gevolgen verbonden zullen zijn aan weigering of nalatigheid van de zefstandige gemeenschappen om de vergoeding uiterlijk in het tiende jaar aan den rechthebbende te betalen.

Lid 2. Eenige leden die veronderstelden, dat het in de bedoeling ligt, in overeenstemming met het bepaalde in het eerste lid, de betrokken gemeenschap geen bevoegdheid toe te kennen tot het doen ontruimen der gronden alvorens de verplichte vergoeding is uitgekeerd, wenschten zulks duidelijkheidshalve uitdrukkelijk in de ordonnantie vast te leggen.

In overweging werd gegeven, voor de uitbetaling van de vergoeding een termijn van twee maanden in plaats van dertig dagen te nemen.

Artikel 3.

Lid 1. Anders dan de Regeering gaven eenige leden de voorkeur aan een commissie samengesteld uit een vertegenwoordiger van elk der beide partijen benevens een derde, door beide eerstgenoemde leden aangewezen neutraal lid. Gaarne zouden zij in kennis worden gesteld met de bezwaren welke in de praktijk tegen een dergelijke samenstelling zijn gebleken.

Maleisch Gedeelte.

Dewan-Kaboepaten-Loemadjang,

Vergadering pada tanggal 18 Juni 1932 di antara lain² telah membitjarakan dan memoetoeskan hal² seperti berikoet.

I. a. Memberi subsidie sebesar f 25,—, kapada Perkoempoelan-Penolong-orang-beranak di Loemadjang.

b. Memberi subsidie pada desa Papringan, district Ranoelemongan, sebesar f 100,— boewat bikin betoel djal-an-desa.

c. Memberi subsidie pada desa-Bago, district Tempeh, boewat bikin betoel djal-an-ke-laoetan-Selatan, dan subsidie itoe di tetapkan f 600,—

II. Memoetoeskan menerima penjerahan Gouvernements Burgerlijke Ziekeninrichting di Loemadjang, dengan perdjandjian² jang di berikan oleh Hoofd D. V. G., dan memberi koewasa pada Madjelis Komitir boewat mengoeroes penjerahan ini, dengan setjoekoepnja.

IV. *Mengoerangi gadji-ambtenar² Raad.*

Raadsbesluit ddo. 28 December 1931 soedah menetapkan, gadjinja ambtenar² Raad, jang lebih dari f 30, moelai 1 Januari 1932 di koerangi 5%.

Pada waktue akan menetapkan pengoerangan gadji itoe, keada'annja penerima'an misih kelihatan bagoes, akan tetapi penerima'an (ontvangsten) itoe makin lama, makin banjak koerangnja, sebab bebrapa post kelihatan paling moendoer. sepertinja: Penerima'an pasarbedrijf.

Di dalam taoen 1931, rata-rata tiap-tiap boelan misih bisa dapat f 8.644,08 sedang dalam taoen 1932 hanya dapat rata² f 6.902,69.

Adapoen jang mendjadikan sebab jaitoe, atoe-pengoerangan boeat bajaran roepa² pekerdjaan dan penganggoeran, sedang harganja, semoea pengasilan pertanian sangat moendoernja.

Tembako, jang di dalam daerah Loemadjang moelai doeloeloe memang paling banjak adanja, waktue sekarang tida bisa lakoe sama sekali.

Dari itoe gadjihnja Ambtenar² moelai boelan juli j.a.d. akan di koerangi lagi, dan Dewan-Kaboepaten menetapkan akan menoeroet atoeran dari Pemerintah Agoeng jang terseboet di dalam Stbl. 1931 No. 475 dan Stbl. 1932 No. 96.

Zittinggelden dari Komitir² doeloeloe f 6,—, di djadikan f 5,—, sedang boewat anggauta Raad, jang doeloeloe f 5,—, sekarang moelai juli j.a.d di djadikan f 4,—.

Bajaran boewat koelie, jang doeloeloe f 0,45 sehari² di djadikan f 0,40.

Bezuiniging lain² akan di ambil dari beberapa artikel seperti:

Pemeliharaan'an pasar ² di koerangi. . . f 2000,—	
Pemeliharaan'an roemah-roemah pemotongan di koerangi „	300,—
Subsidie ² pemotongan di koerangi. „	500,—
Bikin waterleiding Ranoejoso di koerangi „	500,—
Bikin Raadhuis di koerangi. „	5000,—
Memelihara djal-an ² di koerangi. . .	3000,—

dan sebagainya.

V. *Tabaksverordening.*

Di dalam daerah Loemadjang adanja taneman tembakoe tida sedikit, hingga, patoetlah djika perdagangan tembakoe di atoe oleh Raad jang sebaik baiknja.

Adapoen tembakoe di sini, jang ter paling banjak jaitoe tembakoe-krosok, jang di tanam oleh orang-orang tani, dan di beli oleh Firma-firma jang sama mempoenjai goedang di dalam Regentschap ini.

Pada kala waktoenja Gewestelijke Raad misih ada, soedah pernah menetapkan Tabaksverordening, akan tetapi verordening ini, soedah di timbang „koenon”, hingga ada beberapa atoeran di pandang bikin banjak soesah pada pedagang-pedagang dan orang-orang tani. Dari itoe, Tabaksverordening ini, djoega telah di protes oleh P. S. I. afdeeling Tempeh, jang waktoe itoe di pimpin oleh toean Tjokroaminoto sendiri.

Dari sebab pembesar² sama mengakoei, kekoe-noannja tabaksverordening itoe, maka pada boelan Maart taoen 1931 di Loemadjang di adakan satoe Conferentie-tembako, di manadi bitjarakan ONTWERP-BAROE dari Tabaksverordening.

Itoe ontwerp laloe di atoerkan pada Dewan-Kaboepaten, jang roepa-roepanja beloem bisa menjetoedjoei pada artikel, jang melarang boeat mengeloewarkan atau menjoeroeh tembak boekan randjangan jang kering keloeur wangkit Regentschap Loemadjang.

Meskipun Boepati dalam verordening itoe di beri koewasa boewat membebaskan larangan tadi, beberapa lid boemipoetra, misih menimbang kababatan, sebab menoeroet pertimbangannja marika itoe, larangan tadi akan bikin banjak soesah pada orang-tani banjak, jang terpaksa djoewal tembakonja di loewar Loemadjang, sebab di dalam regentschap Loemadjang tida bisa dapat harga jang pantas.

Akan tetapi koetika mengadakan stemming, kebanjakan misih bisa accoord sama ontwerp baroe tadi, hingga Raad haroes menerima verordening baroe.

Dari sebab Tabaksverordening ini satoe belastingverordening, sasoedahnja di tetapkan oleh Raad, laloe di atoerkan pada Gubernur-General, jang menoeroet balasnja kapada Raad, tida bisa mengabsahkan itoe verordening.

Tapi Pemerintah roepa-roepa 2 tida kababatan, tentang uitvoerverbod terseboet di atas. Sebab Beliau tida kasih bemerking seoeatoe apa.

Antara dari kababatan-kabatan jang di madioekan oleh Pemerintah ialah, artikel jang „kasih ka-entengan pada Cooperatie Boemipoetra”, jaitoe djika maraika akan mohon idin boewat dapat schuurvergunning, maraika hanja di soeroeh bajar beja f 500,— sedang orang lain²nja f 1500,—.

Pemerintah koerang lebih kata begini :

„Een tariefsdifferentiatie t. a. v. Inlanders, is ongewenscht. Een dergelijk bevoorrechtting van een bepaalde bevolkingsgroep bij locale belastingheffingen is in strijd met het algemeen belang, en moet mitsdien uit de Verordening worden geelimineerd.”

Sasoedahnja itoe Dewan Kaboepaten membikin ontwerp-baroe, jang menoeroet advies dari Pemerintah. Dan ketika verordening ini di atoerkan dan di bitjarakan oleh Raad, di sitoe

keliatan lagi, bahwa beberapa lid Indonesia tida moefakat adanja „uitvoerverbod”, jaitoe larangan boewat mengeloewarkan tembak dari Regentschap Loemadjang.

Apa lagi, sebab sekarang tembak krosok di Loemadjang amper tida ada harganja sama sekali. (Beberapa pikoel tembak sama di boewang di kali oleh jang poenja-sendiri, sebab dari rendahnja penawaran harga jang marika terima, menoeroet lid² jang membitjarakan ini, harganja toema f 0,80 sampai f 2,50 boewat tiap-tiap pikoel, malah ada jang tida lakoe sama sekali sedang tempo-doele sampai bisa f 75,— atau f 60,—.)

Dari itoe, marika sama mengharap soepaja orang tani, penanam tembak, bisa djoewal di kanan-kirinja Regentschap Loemadjang, di mana penanam² tembak bisa dapat harga jang pantas.

Dan koetika mengadakan stemming, lebih separo dari adanja lid² jang berhadlir tida menjetoedjoei „uitvoerverbod.”

Dan Voorzitter terpaksa menjeschors pemitjaraan tentang verordening ini.

Dari sebab sampei sekarang beloem ada gantinja, Verordening dari Gewestelijke Raad tadi, jang soedah sangat toewanja misih akan di pegang teroes.

Bagaimana nanti kedjadiannja Verordening baroe kita misih beloem bisa mengira-ira.

Moedah-moedahan bisa lebih baik, dan lebih sempoerna boewat semoewa jang sama poenja kepentingan tembak.

Dari Volksraad.

Hal menjerahkan atau melepaskan pemeliharaan tanah Goepermen jang soedah merdika (vrij).

Oleh Pemerintah telah diadioekaan pada Dewan ra'jat satoe rantjana dari dari Ordonnantie (soerat pemerintah jang kelak dioemoemkan dalam Staatsblad) tentang hal menjerahkan (melepaskan) pada badan² jang berdiri sendiri (jaitoe Provinciale Raad, Gemeenteraad dan Regentschapsraad) tanah² didalam djadjahannja (wengkonnja) masing² itoe badan jang diseboet zelfstandige gemeenschap, jalah tanah Goepermen jang soedah merdika, artinja tanah tidak ada jang mempoenjai hak, seperti : seorang bangsa asing hendak minta hak eigendom atas sebidang tanah miliknya anak boemi, maka lebih doele orang asing itoe membeli itoe tanah (sebetoelnja hak menempati itoe tanah) dari itoe anak boemi. Sesoedah dibajar sah maka itoe tanah sebelum dibikin eigendom kami seboet di atas tanah Goepermen merdika (vrij Landsdomein), tanah² mana jang ada terletak di antaranja erf-rooilijn jang soedah ditetapkan atau jang akan ditetapkan.

Rantjana dari Ordonnantie itoe adalah sebagai di bawah ini :

Fatsal 1.

Semoewa tanah jangterhitoeng djaditanah Goepermen jang soedah merdika jang terletak di antaranja erfrooilijn (garis batas pekarangan) jang soedah ditetapkan atau jang akan ditetapkan di seoeroetnja djalan-djalan jang pemeliharaannja soedah diserahkan pada badan-badan jang berdiri sendiri (Provincie-Gemeente-dan Regentschaps-raad) maka itoe tanah djoega diserahkan pada masing-masing itoe badan, jang berdiri sendiri, asal itoe penjerahan belum kedjadian waktoe berlakoenja ini ordonnantie pada autonome gemeenschap lain, terhitoeng djoega Inlandsche gemeente (desa atau kampoeng) atau Besluit tanggal 25 Januari 1911 No. 33 (Staatsblad No. 110), berhoeboeng dengan Besluit tanggal 26 April 1915 No. 44 dan 3 Juni 1928 No. 5 (Stbl. 1915 No. 332 dan 1928 No. 191) soedah diserahkan pada satoe dari Departement-Departement, atau pada Staatsspoor- dan Tram atau pada lain golongan Pemerintah.

Fatsal 2.

(1) Djikalau tanah terseboet dalam fatsal 1 dibeli dari haknja anak negeri oleh lain orang, selainnja zelfstandige gemeenschap (oepama sadja Gemeente) sesoedahnja erfrooilijn ditetapkan, maka itoe Gemeente tiada boleh soeroeh bongkar (ambil) itoe tanah sebelumnja itoe lain orang jang beli dan maoe minta hak (eigendom atau opstal) atas itoe tanah diberi ganti keroegian jang sepatoenja, jaitoe satoe keroegian jang sebanjak-banjaknja sama dengan wang jang soedah diboewat beli itoe tanah dan boleh djoega ditambah dengan ongkos, boewat merobah, membongkar, bikin lain roepa atau memindah tanaman² jang ada di itoe tanah atau roemah² dll. Gemeente atau Regentschap jang di wadjibkan memberikan itoe wang keroegian pada lain orang tadi paling achir di dalam tahoen jang ke sepoeloeh (sepoeloeh taoen sesoedahnja ambil) sesoedahnja itoe tanah di beli dari haknja anak negeri.

(2) Djikalau tanah terseboet dalam fatsal 1 soedah di beli dari haknja anak negeri oleh lain orang, selainnja zelfstandige gemeenschap (oepama sadja Gemeente) *sebelumnja* erfrooilijn di tetapkan, maka wang keroegian terseboet di atas itoe (bagian 1 dari fatsal ini) dengan di tambah boenga (rente) terhitoeng moelai dari tetapnja rooilijn atau terhitoeng moelai berlakoenja ini ordonnantie, djika rooilijn di tetapkan sebelum berlakoenja ini ordonantie, haroes di bayar di dalam tempo tiga poeloeh hari sesoedahnja hoofdbegrooting dari itoe gemeente dilakoekan jang di tetapkan oentoek bekerdja boewat tahoen di

belakangnja tempo menetapkan itoe wang keroegian, dan djikalau ini tiada ditetapi, maka itoe gemeente terpandang melepaskan haknja oentoek memelihara itoe tanah, tanah mana laloe akan boleh di berikan oleh Pemerintah pada lain orang, jang demikian itoe kalau sebab ada hal lain tiada ada keberatannja.

Fatsal 3.

(1) Djikalau di antara itoe zelfstandige gemeenschap (jang kami oepamakan Gemeente) dengan itoe lain orang jang soedah membeli itoe tanah terseboet dalam fatsal 1 dari haknja anak negeri atau ahli warisnja satoe sama lain tiada bisa bersetoedjoe tentang hal banjaknja wang keroegian jang terseboet dalam fatsal 2, maka atas permintaän satoe dari kedoewa fihak banjaknja keroegian itoe akan ditetapkan oleh soewatoe commissie jang terdiri dari tiga orang ahli taksir (deskundigen) seloewarnja doewa² fihak.

(2) Tiga orang ahli taksir itoe ditoendjoe di dalam daerah jang soedah teratoer baroe (dimana soedah diadakan raad²) oleh resident dan di tempat lain-lainnja oleh kepala gemeentelijk bestuur.

(3) Itoe commissie akan memberi tahoekan dalam verslagnja jang ditanggali dan ditandai tangan dengan betoel pendapatannja satoe-satoenja lid dari taksiran banjaknja keroegian jang ditimbang dengan adil dan mengirim itoe verslag pada pengeroes harian (dagelijksch bestuur) dari zelftandige gemeenschap jang poenja perkara dan pada pembesar negeri jang mengangkat itoe commissie.

(4) Djikalau orang² ahli taksir itoe satoe sama lain pendapatannja berlainan maka djikalau doewa orang ada bersetoedjoe taksiran marika dan djikalau semoewa tiga² berlainan pendapatannja, maka taksirannja lid jang angkanja (banjaknja) ada di antaranja taksiran doewa lid jang lain, itoelah jang ditoeroet.

Fatsal 4.

Djikalau orang jang soedah membeli tanah dari haknja anak negri atau ahli-warisnja tiada soeka terima keroegian jang telah ditetapkan menoeroet atoeran terseboet pada fatsal di atas itoe dan tiada soeka meninggalkan (memberikan) itoe tanah dengan maoenja sendiri maka itoe zelfstandige gemeenschap (gemeente) jang berlawanan sesoedahnja membajari itoe wang keroegian jang soedah ditaksir tadi dikoewasakan soeroeh meninggalkan itoe tanah dengan djalan pengadilan hakim.

Rantjana mana diterangkan sebagai di bawah ini :

Dengan besluit Goepermen tanggal 4 Juli 1921 No. 48, 5 Juli 1923 No. 11 dan 2 April 1931 No. 1 hoeboengan dengan soerat permohonan degnan beda² oentoek gemeente Bandoeng, dan Soerabaia dan oentoek Provincie Jawa-koelon, telah ditetapkan bahwa pada itoe badan² jang memerintah sendiri (autonome gemeenschappen akan diserahkan tanah² Goepermen jang soedah merdika jang letaknja ada di antaranja erfrooilijnen (garis² batas pekarangan) seoroetnja djalan² jang pemeliharaannja telah diserahkan pada itoe gemeenschap².

Hatta, maka sekarang Pemerintah berpendapat¹ bahwa perloe diadakan pengatoeran jang tjotjok dengan hal itoe oentoek badan² jang berhak oemoem jang diberdirikan menoeroet bab VI dari Staatsinrichting van Nederlandsch-Indië (jaitoe seperti Provinciale-Gemeente-dan Regentschapsraad), agar roepanja apabila tida ada soerat permohonan sebagai diterangkan diatas, hal itoe haroes teratoer dalam satoe Ordonnantie.

Adapoen tanah² jang terletak ada di antaranja erfrooilijn⁽¹⁾ itoe disediakan sewaktow-waktow oentoek dipakai memasang djalan² baroe atau melebarkan djalan² jang soedah ada dan pekerdjaan jang toeroet pada itoe djalan², seperti tanggoel² atau djalan² pengaliran air, dan bagai itoe gemeenschap (oepama sadja Gemeente) jang diserahi memelihara itoe djalan, adalah satoe hal jang penting, bahwa djoega tanah-tanah itoe pemeliharaannja dengan begitoe laloe diserahkan pada itoe gemeenschap manakala ada perloenja.

Hal jang demikian itoe ada baik sekali djika itoe tanah kebetoelan ada sebagian dari satoe perceel (jalah sebidang tanah jang tetap, roemah dengan ernja) boewat tanah mana oleh seorang asing akan dimintakan hak eigendom atau erfpacht, karena haknja anak negeri soedah dibeli, mendjadi namanja soedah djadi tanah Goepermen jang soedah merdika.

Soepaja dapat mengalangi (menjegah) djangan sampai itoe tanah jang terletak diantaranja erfrooilijn lantas dimintakan hak eigendom atau hak lainnja dan soepaja diserahkan sadja pada itoe gemeenschap (Gemeente atau lainnja badan) maka dengan begitoe itoe Gemeente soedah diperlindoengi, artinja pada saat itoe memang ada perloe pakai boewat pasang atau melebarkan djalan tiada oesah mengeloewarkan wang banjak boewat mengganti jang soedah dikeloewarkan oleh lain orang boewat beli: hak eigendom atau hak lainnja menoeroet Burgerlijk Wetboek.

Tetapi Pemerintah menimbang adil, apabila

orang jang soedah membeli tanah dari haknja anak negeri, haroes ada hak boewat minta ganti jang ditanggoeng mesti dapat dari autonome gemeenschap dari dia poenja wang jang ia soedah bajarkan oentoek membeli itoe tanah dari haknja anak negert jang laloe loepoet tidak bisa dapat dibikin eigendom karena lantas diserahkan atau boleh dikata djatoeh di tangannja autonome gemeenschap.

Sebabnja, jaitoe oepama tida diadakan satoe tanggoengan boewat dapat ganti itoe maka autonome gemeenschap tadi soedah dibilang dapat keoentoengan lantaran si pembeli tanah dari haknja anak negeri jang tidak bisa dapat itoe tanah haroes bikin vrij itoe tanah dari haknja anak negri, dari pada itoe maka si pembeli itoe hendaklah diberi hak jang benar sebab terpaksa beli; apapoela kalau mengingati permintaannja orang jang poenja tanah jang kebanyakan tiada soeka kalau tanahnja tjoema dibeli sebagian sadja dan hanja tinggal mempoenjai sebagian ketjil jang biasanja ta boleh digoenakan apa-apa lagi, hal jang mana akan kedjadian demikian djoega bagai autonome gemeenschap, sedang sekarang tinggal ambil sadja itoe tanah dengan oepanja dan dengan wangnja itoe si pembeli.

Apa jang terseboet di atas tentang bisanja dapat keroegian itoe barang tantoe sama djoega boewat mendapat ganti dari wang jang soedah dikeloewarkan oentoek merobah, membongkar atau memindah tanam-tanaman jang ada di itoe tanah jang akan diserahkan pada autonome gemeenschap, sedang dalam hal-hal jang soedah ditamtoekan pantas djoega si pembeli tanah terima djoega boenga (renten) dari oeangnja sebagai keroegian.

Tentang hal temponja membajarkan⁽¹⁾ ganti keroegian pada si pembeli tanah dari haknja anak negeri, itoe Pemerintah berkehendak membedakan antara membeli haknja anak negeri di atas itoe pada tempo *sebelumnja* erfrooilijn ditetapkan dengan membeli pada tempo *sesoedahnja* erfrooilijn ditetapkan.

Di dalam hal jang belakangan, jaitoe membeli tanah sesoedahnja, si pembeli boleh terpandang (dianggap) soedah tahoe (mengerti), bahwa tanah² jang terletak boewat menetapkan rooilijn apabila itoe tanah soedah dibikin vrij dari haknja anak negeri, toh akan diserahkan pada autonome gemeenschap jang poenja djadjahan (wawengkon) atas tanah itoe, atau setidak-tidaknja ia tantoe tahoe, bahwa itoe tanah tiada akan bisa dibikin eigendom atau opstal. Oleh karena itoe sebe-

(1) Jang di namakan erfrooilijn itoe jalah garis jang pada watoe membikin atau membikin baroe batas pekarangan atau serambi ketjil, tiada boleh di tradjang (dilangkahi) atau garis jang haroes di tahan (tiada boleh di obah-obah).

(1) Sebagai pembajaran, berhoeboeng dengan fatsal 1494 dari Burgerlijk Wetboek, djoega toeroet teranggap satoe djandji membajar wang toenai (kantant) jang akan di ikoeti tanggoengan beroepa barang jang akan diterimakan pada jang berhak sesoedah perkara selesai.

toelnya tida ada alasan boewat memeksa itoe gemeenschap (gemeente atau lainnja) mengeloewarkan wang boewat itoe tanah pada waktoe itoe gemeenschap ada keperloean memakai itoe tanah boewat memasang djalan atau lain-lainnja atau djoega tiada perloe boewat menontoet atau memeksa si pembeli atau ahliwarisnja soeroeh meninggalkan tanah itoe.

Berhoeboeng dengan larangan meninggalkan itoe tanah sebelum jang membeli hak anak negeri atas itoe tanah terima ganti keroegian sepatoenja itoe sebetoelnya berarti jang si pembeli selaloe masih ada hak boewat memakai itoe tanah.

Orang jang membeli dan pakai tanah jang terletak diantaraja garis² rooilijn itoe tiada boleh ditontoet lantaran melanggar futsal 1 dari Ordonnantie dalam Staatsblad 1912 No. 177 boekan? karena pengatoeran itoe hanja oentoek tanah² jang terhitoe tanah Goepermen, jang tiada seorangpon mempoenjai hak, sedang tanah² jang terletak di-antaraja rooilijn ada di dalam pemeliharaanja Provincie. Mendjadi orang jang membeli hanja bisa disoeroeh pergi dari tanah itoe dengan djalan parkara civil dan pengatoeran ketentoean pada bagian 1 dari futsal 2 itoelah bermaksoed boewat menjegah kedjadian jang demikian itoe selama orang jang membeli tanah belom diberi keroegian.

Di dalam hal jang demikian ini maka pemakainja tanah oleh orang jang membeli tadi boleh dibilang boewat djadi gantinya renten dari wangnja jang soedah keloewar, maka darf itoe tida ada alasan memberi hak lagi pada orang jang membeli itoe boewat minta ganti rente dari wang ganti keroegian jang ia akan trima kembali.

Di dalam itoepon Pemerintah menimbang perloe, djoega didalam ini hal tempo pemberian keroegian boewat mempergikan orang dari tanah jang ia beli dibikin jang lambat dan tiada bikin beratnja pemeenschap (gemeente atau lainnja) dan Pemerintah menimbang soepaja tempo itoe dibikin sepoeloeh tahoen. Mendjadi gemeenschap ada tempo jang sampai tjoekoep boewat memikirkan akan membajar itoe keroegian, dan lagi dengan kedoedoekannja itoe tanah tiada sampai begitoe lama tersia-sia (tidak karoewan).

Lain sekali djikalau rooilijn ditetapkan sesoedahnja tanah dibeli orang dari haknja anak negeri. Boleh djoega ada kedjadian satoe gemeenschap jang berdiri sendiri (seperti gemeente oepamanja) sesoedahnja membeli tanah jang letaknja pada satoe tempat jang samasekali tidak diniatkan oentoek memasang djalan, itoe gemeente laloe kepaksa bikin itoe keniatan (plan), perloenja boewat mendjaga itoe tanah jang akan dipakai oentoek memasang djalan djangan sampai diberikan pada orang lain boeat eigendom

atau opstal. Padahal orang jang pertama kali minta tanah seroepe itoe dengan tiada poenja pikiran apa-apa soedah mengeloewarkan oewang boewat membeli itoe tanah dari haknja anak negeri dengan mengira tidak ada halangan soewatoe apa boewat minta hak eigendom atau opstal atas itoe tanah. Maka dari itoe Pemerintah berpendapatan, bahwa didalam hal jang demikian itoe orang jang pertama kali minta itoe tanah jang kemoedian kenjataan tidak boleh bikin eigendom seberapa boleh dengan sigera dapat kombali oewangnja jang ia soedah pergoenakan membeli dari haknja anak negeri.

Pemerintah menimbang tiada adil djikalau ada orang jang demikian itoe, jaitoe jang soedah membeli tanah boewat dibikin eigendom atau opstal dan soedah mengeloewarkan ongkos dan achirnja loepoet dan melihat tanah atau sebageannja dari itoe tanah jang dibelinja djatoeh di tangannja Gemeente dan lagi sering bersoesah pajah dengan tidak berhatsil apa dan djoega kalau menoenggoe sampai lama sangat bisanja terima kombali oewangnja, itoelah tiada adil sekali.

Gemeente atau lainnja Raad bisa djoega menjangkal, bahwa lantaran tanah soedah dibeli orang Gemeente terpaksa membeli dari itoe orang pada tempo jang Gemeente belon perloe pakai, mendjadi Gemeente kahilangan renten pertjoema. Tetapi sebaliknya, tanah-tanah jang masih djadi haknja anak negeri ditempat-tempat jang banyak orang orang bertempat tinggal harganja djadi semangkin naik, mendjadi Gemeente jang membeli itoe tanah menoeroet harga pada waktoe dibeli oleh orang lain itoe kalau dibanding dengan harga dikemoedian hari kalau Gemeente beli sendiri dari anak negeri, oemoemnja Gemeente terpaksa membeli dengan harga jang lebih tinggi.

Sekarang Pemerintah berpendapatan, bahwa didalam hal jang demikian itoe Gemeente atau lainnja haroes diwadjibkan mengombalikan wangnja orang jang membeli itoe tanah pertama kali didalam *tiga poeloeh hari* sesoedahnja begrooting ditetapkan oentoek bekerdja didalam tahoen dibelakangnja tahoen waktoe oewang keroegian jang akan dibajarkan itoe ditetapkan. Agar soepaja soerat perentah jang demikian ini sia-sia atau djadi tjoema-tjoema sadja Pemerintah djoega menetapkan, bahwa djikalau itoe Gemeente tiada menetepe ini kewadjiban

maka Gemeente laloe dipandang soedah melepaskan haknja memelihara itoe tanah, sehingga boleh diberikan pada orang lain, teroetama pada orang jang membeli pertama kali, ketjoewali kalau ada lain hal jang mendjadikan keberatan.

Berhoeboeng dengan sebab-sebab jang tersebut di atas itoe maka Pemerintah berpendapatan adalah alasan boewat memberi renten

boewat keroegiannja itoe orang terhitoeng me-noeroet banjaknja wang jang ia soedah pergoe-nakan membeli itoe tanah jalah boewat tempo di antaranja hari waktoe rooilijn ditetapkan atau—kalau rooilijn soedah ditetapkan sebelon-nja ini Ordonnantie berlakoe—waktoe moelainja ini ordonnantie dilakoekan dan hari waktoe ke-roegian diberikan oleh Gemeente.

Djikalau kedoewa fihak tiada bisa bersetoedjoe hal banjaknja keroegian, maka banjaknja keroe-gian akan ditetapkan oleh soeatoe commissie jang ditoendjoe oleh Bestuur (Perintah negri) Commissie soroepa itoe biasanja terdiri dari wakilnja masing² fihak dan anggauta jang ke-tiga ditoendjoe oleh wakilnja itoe doewa fihak atau oleh jang menetapkan commissie ambil orang jang ada seloewarnja doewa² fihak. Tetapi Pe-merintah dapat kejakinan, bahwa commissie jang soesoennja begitoe praktijnja menimboelkan roepa² keberatan, maka dari pada itoe Pemerin-tah terlebih soeka menetapkan commissie jang terdiri dari tiga orang ahli taksir jang semoea ada diloewarnja doewa² fihak.

Personalia.

Tijdelijk belast:

met de functiën van burgemeester van Semarang, H. J. Drost, wethouder en loco-burgemeester.

Benoemd:

tot lid van den gemeenteraad van Fort de Kok, L. Dubbeldam.

Verkozen:

tot lid van den stadsgemeenteraad van Tegal, R. Wirjokoesomo en H. Hering.

tot lid van den stadsgemeenteraad van Soeka-boemi A. C. Bakhoven.

Officieele Mededeelingen.

Artikelen voor het orgaan. Het bestuur heeft het honorarium der artikelen in het orgaan vast-gesteld op: f 10,— voor de eerste bladzijde druks, f 8,— voor de volgende bladzijde druks, f 6,— voor de daarop volgende bladzijde druks en voor elke bladzijde druks meer f 5,—. Gedeelten eener bladzijde zullen naar evenredigheid worden ge-honoreerd.

Voor correspondenties, waarbij van raadspubli-caties gebruikt gemaakt wordt, stelt het Bestuur het honorarium vast.

Copy voor elk nummer van dit tijdschrift, dat op den 1sten der maand verschijnt, wordt inge-wacht uiterlijk op den 20en der voorafgaande maand, copy voor het nummer van den 16en uiterlijk op den 5en der maand.

Het Bestuur der vereeniging voor Locale Be-langen is samengesteld als volgt: G. de Raad, Voorzitter, H. J. Drost, Secretaris, F. W. M. Kerch-man, Penningmeester, allen te Semarang; H. J. Bussemaker te Soerabaja, Mr. A. Meyroos te Ba-tavia, R. Slamet te Semarang, M. Soetardjo te Batavia(c), Mr. J. M. Wesselink te Medan, R. A. A. Wiranata Koesoema en Ir. J. E. A. von Wolzogen Kühr, beiden te Bandoeng.

Congres-Kieken zijn tegen betaling van f 1,50 verkrijgbaar bij de Java Bode (afdeeling foto's).

